

Datum: 2019-06-27

Näringsdepartementet
Avdelningen för näringsliv och villkor, Enheten för
konkurrens, statsstöd och ramvillkor
103 33 Stockholm

Remissvar

Promemoria; Krav på rapportering av betalningstider N2019/01251/KSR

Innovationsföretagen tackar för möjligheten att inkomma med kommentarer och lämnar härmed våra synpunkter.

- Innovationsföretagen stödjer promemorians förslag i punkten 3.1 samt 3.2
- Innovationsföretagen stödjer rapportens beskrivning av de positiva effekter som en förflyttning av likviditet från Stora till SME innebär.
- Innovationsföretagen vill därutöver understryka att kortare betaltider även bidrar till ökad sysselsättning och ökade skatteintäkter.
- Transparens kring effektiviteten i betalflöden mellan företag skapar förutsättning för ökad produktivitet, ökad konkurrenskraft samt främjar näringslivets utveckling och nyetablering av företag.
- De samhällsekonomiska vinsterna med att korta betaltider i näringslivet och införa ett krav på redovisning av betaltider överstiger väsentligt den administrativa regelbördan som redovisningskravet innebär.
- Innovationsföretagen är aktiv i arbetet med etablering och förankring av en frivillig betaltidskod. Ett rapporteringskrav och uppföljning av betaltider ligger i linje med detta arbete och utgör ett viktigt och nödvändigt stöd för att nå framgång i att korta näringslivets betaltider.
- Goda grunder för avtalsfrihet är en viktig utgångspunkt för näringslivet och en väl fungerande marknad. Redan uppnåendet av en dominerande ställning inverkar på ett företags avtalsfrihet, eftersom det dominerande företaget då har ett särskilt ansvar att inte skada marknaden. När en avtalspart uppnår dominerande ställning riskerar den svagare parten att känna sig tvingad att acceptera avtalsvillkor som inte skulle accepteras när ett balanserat förhållande råder. Det är därför angeläget att verka för transparens och regelverk som värnar marknadens funktion.
- Regeringen bör utreda hur regelverk och lagstiftning kan förbättras för att skapa bättre balans och skydd mot nyttjande av dominerande ställning och därmed en bättre fungerande marknad.

Motivering

Långa betaltider och ineffektiva betalflöden inom näringslivet leder till försämrad likviditet, minskad tillväxt och sysselsättning samt försämrad konkurrenskraft för företag. De negativa effekterna slår hårt mot köpare och säljare både på lång och kort sikt. Den negativa utvecklingen med allt längre betaltider påverkar särskilt mindre företag som är i behov av att ha tillgång till sin egen likviditet för att kunna utvecklas och växa. Företagen har inte möjlighet att utveckla sin egen verksamhet och samtidigt vara låneinstitut till andra företag som inte fullt ut löser sin egen finansiering. Obalanserade förhållanden mellan köpare och säljare leder dessutom till ökad risk och ökade kostnader för alla parter med en minskad produktivitet som följd.

Innovationsföretagen har under lång tid arbetat med att på olika sätt vända den negativa trenden med allt längre betaltider mellan företag. Ett arbete som kräver engagemang och stöd, även genom stärkt lagstiftning och frivilliga initiativ. Under 2018 enades ett antal storföretag om att verka för kortare betaltider i näringslivet. Främst med inriktning mot små och medelstora företag. Skälet var bl.a. att delar av näringslivet var rädda att en tvingande lagstiftning skulle vara alltför inskränkande när det gäller avtalsfriheten. Företagen ville i klartext hitta ett motiv för regeringen att inte gå vidare med ett krav på tvingande lagstiftning om max 30 dagars betaltid. Något riksdagen vid två tillfällen uppmanat regeringen att ta fram.

Rapporteringskravet är politikens bidrag till arbetet med en etisk kod

Ett antal storföretag enades om att arbeta fram och över tid utveckla en etisk kod i syfte att motverka allt längre betaltider. Information om kodens innehåll och förvaltning finns på www.beltalder.se. Samtidigt åtog sig regeringen som en del i denna uppgörelse att skapa förutsättningar för att kontinuerligt kunna följa upp utvecklingen av betaltider i näringslivet. Rapporteringskravet som nu har arbetats fram är i enlighet med detta.

Innovationsföretagen ställer sig mycket positivt till förslaget om rapporteringsskyldighet av betaltider då det synliggör vilka effekter den frivilliga etiska koden får och om ytterligare åtgärder krävs. Utan rapporteringskrav riskerar arbetet med frivillig kod kring betaltider att helt tappa kraft. Denna utveckling vore mycket olycklig och skulle leda till att regeringen behöver lägga fram förslaget om en striktare reglering av betaltider. Det krävs fortsatt arbete och många fler företag som ansluter sig till den etiska koden. Ett rapporteringskrav av betaltider kan understödja denna process, där företagen kan synliggöra sitt arbete med att korta betaltider och visa på att resultat uppnås.

Vid implementering av regelverk för uppföljning av betaltider är det många detaljfrågor som behöver redas ut och förtydligas för att redovisningen ska vara relevant. Exempel på detta är avtalad betaltid och faktisk betaltid, om och hur olika fakturafinansieringslösningar används, hur bolag och koncerner hanteras och givetvis också en definition av bolagsstorlek som är internationellt gångbar så att relevanta jämförelser kan göras mellan länder. En nära dialog med näringslivet är viktig i detta. Innovationsföretagen vill och kan vara behjälplig i detta.

Avtalsfriheten i Sverige

En grundläggande utgångspunkt i det svenska näringsrättsliga regelverket är avtalsfriheten, som anger friheten för två parter att sluta avtal och därav fritt välja vem hen vill göra affärer med. Man brukar tala om att principen om avtalsfrihet består av tre delar: Rätt att avstå från att ingå avtal (1), Rätt att välja avtalspart (2), Rätt att bestämma avtalets innehåll (3). Avtalsfriheten är dock inte absolut, och lagstiftaren har i vissa fall, när de motstående intressena gjort sig särskilt påkallade och i syfte att skydda en svagare part, i lag reglerat om undantag från principen om avtalsfrihet. I syfte att skydda konkurrensintresset har lagstiftaren genom t ex konkurrenslagen

(1993:20), KL, givit förutsättningar att under särskilda omständigheter göra ingrepp i principen om avtalsfrihet. Påtvingade långa betaltider är ett exempel på händelse där avtalsfriheten begränsas och marknaden tar skada. Obalanserade förhållande mellan företag riskerar att leda till fortsatt degradering av marknadens funktion. En översyn av dessa regelverk och initiativ för upprätthållande av goda villkor för att skapa avtalsfrihet samt god marknadsfunktion bör vara prioriterat för såväl regeringen som företagen.

Redan uppnåendet av en dominerande ställning inverkar på ett företags avtalsfrihet, eftersom det dominerande företaget då har ett särskilt ansvar att inte skada marknaden. När den ena avtalsparten uppnår dominerande ställning lokalt eller globalt riskerar den svagare parten att känna sig tvingad att acceptera avtalsvillkor som inte skulle accepteras när ett balanserat förhållande råder. Avtalsparten i dominerande ställning behåller sin avtalsfrihet vad gäller rätt att avstå från att ingå avtal, rätt att välja avtalspart samt rätt att bestämma avtalets innehåll. Den svagare parten är dock under dessa förhållanden starkt begränsad i att bestämma avtalets innehåll, välja avtalspart eller att avstå att ingå avtal då det riskerar företagets överlevnad med neddragningar med förlorad sysselsättning som följd. Företagen är därmed tvingad att acceptera villkor som man inte är bekväm med och som på sikt skadar företagen och hela marknaden. Långsiktigt riskerar detta att leda till sämre utbud på leverantörsmarknaden, minskade kompetensinvesteringar, minskade investeringar i forskning och utveckling samt att det dominerande företaget till slut väljer att flytta sin verksamhet från regionen eller Sverige.

Den dominerande ställningen kan uppstå på lokala marknader eller inom specifika teknikområden där leverantören byggt upp specialistkunskap men där det dominerande företaget äger större delen av den lokala marknaden. Rådande lagstiftning eller tillämpningen av lagstiftningen fångar inte till fullo upp dessa negativa effekter. Det är därför angeläget att verka för transparens och regelverk som värnar marknadens funktion. Obalanserade förhållanden mellan företag med hämmande avtalsvillkor samt långa betaltider som följd är exempel på när avtalsfrihet begränsas och när det är risk för att marknaden skadas.

Synpunkter på rapporten: Utredning av vissa frågor i anslutning till promemorian Krav på rapportering av betalningstider

Rapporten beskriver väl den enorma marknad som betaltider utgör, och därmed också de negativa effekterna som ineffektivitet i transaktionssystemet innebär. Att skapa förutsättningar för att effektivisera transaktionerna mellan företag och balanserade relationer mellan företag skulle starkt bidra till att förbättra alla företags förutsättningar att skapa tillväxt samt att stärka konkurrenskraften. Väl fungerande strukturer för sunda transaktioner mellan företag skulle dessutom bidra till nyföretagande och företagsetableringar i Sverige.

Enligt rapporten uppgick leverantörsskulden i näringslivet i Sverige 2017 till 824 miljarder kronor. När man rensar bort utländska handelskrediter kvarstår 573 miljarder kronor av leverantörsskulder i Sverige. 37,5 % av detta utgör stora bolags skulder till SME. Det är enorma belopp som riskerar att låsas upp, skapa likviditetsproblem eller tvingas bli finansierade med ineffektiva finansieringsmodeller och dyra krediter. Något som direkt slår mot företagen produktivitet och konkurrenskraft. Att förbättra betaltidsflöden i Sverige med bara en dag innebär i enlighet med rapporten att 5,2 miljarder kronor frigörs för SME. Detta skulle ha en enormt positiv påverkan på företagens förmåga att investera, utvecklas och anställa. Det skulle även kraftfullt avlasta behovet av alternativa finansiella stöd via statliga medel.

Då mindre företag i huvudsak har en högre utväxling än större företag på varje likvid krona innebär förskjutningen av likviditet till SME en direkt positiv effekt. Innovationsföretagen stödjer

detta resonemang och vill betona att det även leder till ökad sysselsättning och ökade skatteintäkter vilket inte framgår lika tydligt i rapporten.

EU och den inre marknaden

I den parlamentsrapport som fastslogs i EU-parlamentet den 17 januari 2019 "Combating late payment in commercial transactions" betonas behovet av en kombination av legala och frivilliga åtgärder. Särskilt betonas preventiva åtgärder så som ökad transparens via tvingande rapportering/publicering av betaltider (Punkt 4 & 5, Preventive Measures). Rapporteringskravet ligger helt i linje med dessa rekommendationer. Parlamentsrapporten betonar också vikten av en balanserad marknad och att hitta åtgärder som balanserar upp situationer där företag har eller intar en dominerande ställning i sitt agerande. Parlamentet rekommenderar medlemsländerna att hålla frågan om att korta betaltider högt upp på den politiska agendan.

I "Utredningen av vissa frågor i anslutning till promemorian – Krav på rapportering av betaltider" synliggörs tydligt de positiva effekter som även parlamentsrapporten från EU vill betona. Det framhålls många gånger att betaltidsfrågan inte kan lösas helt och hållet lokalt. Det är därför av största vikt att följa EUs gemensamma rekommendationer samt att Sverige inom EU verka för att motsvarande åtgärder vidtas i andra länder för att underlätta affärer på den inre marknaden. Genom att aktivt verka för kortare betaltider nationellt och internationellt så skapar det ännu bättre förutsättningar för företag i Sverige att inte begränsa sina positiva åtgärder till att bara gälla den svenska marknaden. Här kan de svenska företag som anslutit sig till den etiska koden utgöra en förebild och visa på hur de genom att aktivt arbeta med att korta betaltider bidrar till att stärka sig själva och sina leverantörer för större värdeskapande och stärkt konkurrenskraft. Detta skulle också bidra till att synliggöra Sverige som en ännu mer attraktiv marknad att etablera företag på.

Hållbara affärsrelationer och ökad konkurrenskraft

Effektiva affärstransaktioner är en del av ett hållbart, konkurrenskraftigt, produktivt och växande näringsliv. En etisk kod för betaltider och ett rapporteringskrav är åtgärder som främjar detta. Dock går utvecklingen allt för långsamt och det kommer krävas ytterligare insatser och investeringar från regeringens sida i att informera, utbilda och skapa engagemang. Samt att fullt ut stödja de initiativ som tas för att främja detta. Det är samhällsekonomiskt lönsamt att aktivt driva denna fråga och att internationellt sprida det goda arbetet som görs.

Den utredning som nu genomförts av Bolagsverket och Tillväxtverket visar tydligt på de positiva effekter som kortare betaltider får. En effektivisering av betalflöden i affärstransaktioner mellan företag har stora samhällsekonomiska vinster, bidrar till ökad sysselsättning, ökade skatteintäkter samt stärker företagets konkurrenskraft.

För Innovationsföretagen

Anders Persson
Näringspolitisk chef

Tel +46 70 509 69 17 • e-post: anders.persson@innovationsforetagen.se